

Türkiye ile Katılım Ortaklığı Belgesinde Yer Alan İlkeler, Öncelikler ve Koşullara İlişkin

23 Ocak 2006 tarihli

KONSEY KARARI

(2006/35/AT)

AVRUPA BİRLİĞİ KONSEYİ,

Avrupa Topluluğunu kuran Antlaşmayı göz önünde tutarak,

Katılım öncesi stratejisi çerçevesinde Türkiye'ye yardıma ve özellikle bir Katılım Ortaklığının¹ oluşturulmasına ilişkin 26 Şubat 2001 tarihli ve (AT) 390/2001 sayılı Konsey Tüzüğü ve bu Tüzüğün özellikle 2'nci maddesini göz önünde tutarak,

Komisyona önerisini göz önünde tutarak,

Şu hususları dikkate alarak,

- (1) (AT) 390/2001 sayılı Tüzük, Konseyin, Komisyonun önerisi üzerine ve nitelikli çoğunlukla, Türkiye'ye sunulacağı şekliyle Katılım Ortaklığı Belgesinde yer alan ilkeler, öncelikler, ara hedefler ve şartlar ile buna uygulanabilir müteakip önemli değişiklikler üzerinde karar vermesini öngörmektedir.
- (2) Bu temelde Konsey, 2001 ve 2003 yıllarında Türkiye ile Katılım Ortaklığı Belgelerini kabul etmiştir².
- (3) Komisyonun Türkiye'ye ilişkin 2004 tarihli tavsiyesi, Avrupa Birliğinin siyasi reform sürecini izlemeye devam etmesi ve 2005 yılında gözden geçirilmiş bir Katılım Ortaklığı Belgesi önerilmesi gerektiğini vurgulamıştır.
- (4) Aralık 2004 tarihinde, Avrupa -Devlet ve Hükümet Başkanları- Konseyi, Avrupa Birliğinin, reform sürecine dair öncelikleri tanımlayan Katılım Ortaklığı Belgesi temelinde siyasi reformlarda kaydedilen gelişmeyi yakından izlemeye devam etmesini kararlaştırmıştır.
- (5) 3 Ekim 2005 tarihinde Üye Ülkeler, Türkiye ile, Avrupa Birliğine katılımına ilişkin müzakereleri başlatmışlardır. Müzakerelerin seyri, diğer hususların yanı sıra, düzenli olarak gözden geçirildiği şekliyle Katılım Ortaklığı Belgesinin uygulanması çerçevesinde ölçülecek olan, Türkiye'nin katılıma hazırlanmakta kaydedeceği ilerleme tarafından belirlenecektir.
- (6) Üyeliğe hazırlanmak için Türkiye'nin, bu Katılım Ortaklığı Belgesindeki önceliklere hitap eden bir takvim ve belirli tedbirleri içeren bir plan geliştirmesi beklenmektedir.

---

¹ OJ L 58, 28.2.2001, sayfa 1.

² 2001/235/AT sayılı Karar (OJ L 85, 24.3.2001, sayfa 13) ve 2003/398/AT sayılı Karar (OJ L 145, 12.6.2003, sayfa 40)

AŐAĐIDAKİ GİBİ KARAR VERMİŐTİR:

Madde 1

Türkiye için Katılım Ortaklığı Belgesindeki ilkeler, öncelikler, ara hedefler ve koşullar, bu Kararın ayrılmaz bir parçası olan Ekte sıralanmaktadır.

Madde 2

Katılım Ortaklığı Belgesinin uygulanması, Ortaklık Anlaşmasıyla oluşturulan organlarda ve Komisyonun yıllık raporları temelinde Konsey tarafından incelenecek ve izlenecektir.

Madde 3

Bu Karar, *Avrupa Birliği Resmî Gazetesinde* yayımlanmasını takip eden üçüncü gün yürürlüğe girer.

Brüksel'de akdedilmiştir, 23 Ocak 2006

Konsey adına

Başkan

J. PRÖLL

TÜRKİYE : 2005 KATILIM ORTAKLIĞI BELGESİ

1. GİRİŞ

Avrupa -Devlet ve Hükümet Başkanları- Konseyi, 1997 Aralık ayında Lüksemburg'da yapılan toplantısında, Katılım Ortaklığı Belgesinin, aday ülkelere yönelik bütün yardımları tek bir çerçeve içerisinde harekete geçiren güçlendirilmiş katılım öncesi stratejisinin anahtar unsuru olmasını kararlaştırmıştır. Bu bakımdan Topluluk, yardımlarının, katılım hedefi doğrultusunda karşılaşılabilecek belirli sorunların aşılmasına destek sağlamak üzere her bir aday ülkenin özel ihtiyaçlarına yönelik olmasını hedeflemektedir.

Türkiye için ilk Katılım Ortaklığı Belgesi Konsey tarafından Mart 2001 tarihinde kabul edilmiştir. Komisyonun genişlemeye ilişkin Ekim 2002 tarihli Strateji Belgesinde, Komisyonun Türkiye için gözden geçirilmiş bir Katılım Ortaklığı Belgesi önereceği belirtilmiştir. Gözden geçirilmiş Katılım Ortaklığı Belgesi daha sonra Mart 2003 tarihinde Komisyon tarafından sunulmuştur ve aynı yılın Mayıs ayında Konsey tarafından kabul edilmiştir. Komisyon, Ekim 2004 tarihli tavsiyesinde, siyasi reform sürecinin sürdürülebilirliğinin ve geri dönülemez niteliğinin garanti altına alınması amacıyla AB'nin siyasi reformlar alanındaki ilerlemeyi yakından izlemeye devam etmesini önermiştir. Komisyon özellikle, 2005 yılı içinde gözden geçirilmiş bir Katılım Ortaklığı Belgesinin kabul edilmesi önerisinde bulunmuştur.

Türkiye'nin, Katılım Ortaklığı Belgesindeki önceliklere hitap etmesi öngörülen bir takvim ve belirli tedbirleri içeren bir plan geliştirmesi beklenmektedir.

Gözden geçirilmiş Katılım Ortaklığı Belgesi, aday ülkeye üyelik için hazırlıklar sırasında yardımcı olmak üzere kullanılacak bir dizi siyasi araç açısından zemin sağlamaktadır. Gözden geçirilmiş Katılım Ortaklığı Belgesi özellikle gelecekteki siyasi reformlar için bir temel ve gelecekte kaydedilecek ilerlemenin ölçülebileceği bir kıstas teşkil edecektir.

2. İLKELER

Türkiye için belirlenen temel öncelikler, Türkiye'nin, 1993 Kopenhag Avrupa -Devlet ve Hükümet Başkanları- Konseyi tarafından belirlenen kriterleri ve 3 Ekim 2005 tarihinde

Konsey tarafından kabul edilen müzakere çerçevesindeki gereklilikleri karşılama kapasitesi ile ilgilidir.

3. ÖNCELİKLER

Bu Katılım Ortaklığı Belgesinde sıralanan öncelikler, ilgili ülkenin gelecek birkaç yıl içerisinde bunları tamamlayabileceği veya kayda değer ölçüde ileriye götürebileceği yönündeki beklentinin gerçekçi olması temelinde seçilmiştir. Bir ila iki yıl içerisinde yerine getirilmesi beklenen kısa vadeli öncelikler ile üç ila dört yıl içerisinde yerine getirilmesi beklenen orta vadeli öncelikler arasında bir ayırım yapılmıştır. Söz konusu öncelikler hem mevzuat hem de uygulamayla ilgilidir.

Gözden geçirilmiş Katılım Ortaklığı Belgesi Türkiye'nin üyelik için yaptığı hazırlıklardaki öncelikli alanları göstermektedir. Türkiye, nihayetinde yine de, geri dönülmezliğini garanti altına almak ve ülke çapında ve idarenin bütün seviyelerinde aynı biçimde uygulanmasını sağlamak için siyasi reform sürecini pekiştirmek dahil, İlerleme Raporunda belirlenen tüm konuları ele almak zorunda olacaktır. Türkiye'nin ayrıca, Ortaklık Anlaşması, gümrük birliği ve AT-Türkiye Ortaklık Konseyinin, örneğin tarım ürünlerine ilişkin ticaret rejimi gibi, ilgili kararları çerçevesinde bulunmuş olduğu, müktesebatın uygulanmasına ve mevzuatın yakınlaştırılmasına yönelik taahhütlerini yerine getirmesi de önem arz etmektedir.

3.1. KISA VADELİ ÖNCELİKLER

Güçlendirilmiş siyasi diyalog ve siyasi kriterler

Demokrasi ve hukukun üstünlüğü

Kamu yönetimi

- Daha geniş hesap verebilirlik, etkililik ve şeffaflık sağlanması amacıyla kamu yönetimi ve personel politikasında reformun sürdürülmesi.
- Özellikle yakın zamanda kabul edilen mevzuatın uygulanması yoluyla, **etkili**, şeffaf ve katılımcı yerel yönetimin sağlanması.
- Bütünüyle işleyen bir Kamu Denetçiliği (Ombudsman) sisteminin kurulması.

Sivil asker ilişkileri

- Ordu üzerindeki sivil kontrolün AB Üye Ülkelerindeki uygulamalar ile uyumlu hale getirilmesine devam edilmesi. Özellikle ulusal güvenlik stratejisinin oluşturulması ve uygulanmasına ilişkin olmak üzere, sivil makamların denetimsel işlevlerini tam olarak kullanmalarının sağlanması. Güvenlik işlerinin yürütülmesinde daha ileri düzeyde hesap verebilirlik ve şeffaflık sağlanması yönünde adımlar atılması.
- Askeri ve savunma politikaları ve ilgili tüm harcamalar için dış denetim de dahil olmak üzere tam parlamenter gözetimin tesis edilmesi.
- Askeri mahkemelerin sivilleri yargılama yetkilerinden geriye kalanların da kaldırılması.

Yargı sistemi

- Yeni Ceza Kanunu dahil olmak üzere, insan hakları ve temel özgürlüklere ilişkin yasal hükümlerin, tüm adli makamlarca, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve ilgili içtihadı doğrultusunda tutarlı bir şekilde yorumlanmasının sağlanması.
- Özellikle Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ile yeni hakim ve savcıların atanmasına ilişkin olarak yargının bağımsızlığının sağlanması.
- Cezai kovuşturmalar sırasında mahkeme salonlarının yerleşimi dahil olmak üzere iddia makamı ve savunma arasında şartların eşit olmasının sağlanması.
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarının uygulanması hakkında hakim ve savcıların eğitimine devam edilmesi.
- Özellikle kurumsal kapasitesinin desteklenmesi ve yeni bir Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanununun kabul edilmesi suretiyle yargının etkililiğinin güçlendirilmesi.
- Bölgesel istinaf mahkemelerinin kurulmasına devam edilmesi.

Yolsuzlukla mücadele politikası

- Yolsuzlukla mücadele ile ilgili tüm kurumların ve bunlar arasındaki koordinasyonun güçlendirilmesi de dahil olmak üzere bütün seviyelerde yolsuzlukla tam anlamıyla mücadele edilmesi.
- Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri hakkındaki Yönetmeliğin uygulanmasının sağlanması ve hükümlerinin, seçilmiş yetkililer, adli, akademik ve askeri personeli de kapsayacak biçimde genişletilmesi.

- Parlamenter dokunulmazlık kapsamının Avrupa uygulamaları doğrultusunda sınırlandırılması.

İnsan hakları ve azınlıkların korunması

İnsan hakları konusundaki uluslararası hukuka riayet edilmesi

- İlgili BM ilkelerine uygun olarak, bağımsız ve yeterli kaynakları bulunan bir ulusal insan hakları enstitüsünün etkin desteğiyle insan haklarının geliştirilmesi. Sağlam istatistiki bilgiler dahil, insan hakları davalarının izlenmesi.
- Özellikle işkence ve kötü muameleye karşı mücadeleyi güçlendirmek amacıyla, kolluk kuvvetlerinin insan hakları ve soruşturma teknikleri konularındaki eğitiminin yaygınlaştırılması.
- Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesinin ihtiyari protokollerinin onaylanması. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının bütünüyle uygulanması dahil, Avrupa İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması Sözleşmesine uyulması.
- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ilgili kararları doğrultusunda yeniden **yargılanma** hakkına ilişkin yasal hükümlerin uygulanması.
- Dil, siyasi düşünce, ırk, cinsiyet, ırksal veya etnik köken, din veya inanç, maluliyet, yaş veya cinsel tercihi bakılmaksızın ve bunlara göre ayırım yapılmaksızın bütün bireylerin insan haklarından ve temel özgürlüklerden tam olarak yararlanmalarının yasal açıdan ve uygulamada güvence altına alınması.
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin kamu makamları tarafından ayrımcılık yapılmasının genel olarak yasaklanmasına ilişkin 12 numaralı Protokolünün onaylanması.

Medeni ve siyasi haklar

İşkence ve kötü muamelenin önlenmesi

- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesinin tavsiyeleri doğrultusunda işkence ve kötü muameleye karşı "sıfır hoşgörü" politikası bağlamında kabul edilen önlemlerin uygulanmasının sağlanması.
- Suçun cezasız kalması ile mücadelenin yoğunlaştırılması. Savcıların, iddialara ilişkin olarak faillerin belirlenip mahkemeler tarafından cezalandırılmasını sağlayacak şekilde zamanında ve **etkili** soruşturmalar yürütmelerinin sağlanması.

- Özellikle tıbbi uzmanlığı artırmak suretiyle İstanbul Protokolünün ülke çapında uygulanmasının sağlanması.
- İşkenceye Karşı BM Sözleşmesinin, gözaltı yerlerinin bağımsız olarak denetlenmesini sağlayacak bir sistemin kuruluşunu öngören İhtiyari Protokolünün onaylanması.

Adalet erişim

- Hukuki yardım ve nitelikli tercüme hizmetlerinden yararlanma gibi **etkili** savunma imkanlarının geliştirilmesi.
- Gözaltı sürecinin başlangıcından itibaren bir avukat ile özel görüşme ve yakınlarının durumdan haberdar edilmeleri hakları olduğundan vatandaşların haberdar olmalarının ve bu hakkı kullanabilmelerinin sağlanması.

İfade, dernek kurma ve barışçı toplantı özgürlüğü

- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi doğrultusunda ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihadına uygun olarak, basın özgürlüğü de dahil olmak üzere, ifade özgürlüğünün kullanılmasının sağlanması.
- Düşüncelerini şiddet unsuru içermeyecek şekilde ifade etmelerinden dolayı haklarında dava açılan veya hüküm giyen kişilerin durumuna çare bulunmaya devam edilmesi.
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve ilgili içtihadına uygun olarak dernek kurma ve barışçı toplantı yapma özgürlüklerine ilişkin tüm reformların uygulanması. Güvenlik güçleri tarafından aşırı güç kullanılmasının önlenmesine yönelik tedbirlerin uygulanması.
- Siyasi partilere uygulanan ilgili hükümlerin Avrupa uygulamalarıyla uyumlaştırılması.
- Siyasi partilerin finansmanının ve muhasebe denetiminin Avrupa uygulamalarıyla uyumlaştırılması.
- Sivil toplumun ülke içerisinde gelişiminin ve kamu politikalarının şekillendirilmesine katılımının kolaylaştırılması ve teşvik edilmesi.
- Türk sivil toplumunun tüm kesimleri ve Avrupalı ortaklar arasında açık iletişimin ve iş birliğinin kolaylaştırılması ve teşvik edilmesi.

Din özgürlüğü

- İlgili Avrupa standartları doğrultusunda, gayrimüslim dini azınlıkların ve toplulukların karşılaştıkları bütün zorlukları kapsamlı bir biçimde ele alan bir yasanın kabul edilmesi. Söz konusu yasanın kabulüne kadar, eskiden veya şu anda gayrimüslim dini

topluluk vakıflarına ait olan gayrimenkullere yetkili makamlar tarafından el konulmasının ya da bunların satışının askıya alınması.

- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi doğrultusunda ve Avrupa Konseyi Irkçılık ve Hoşgörüsüzlükle Mücadele Komisyonunun ilgili tavsiyelerini dikkate alarak, bütün bireylerin ve dini toplulukların düşünce, vicdan ve din özgürlüklerini kullanmalarına ilişkin hükümlerin kabul edilmesi ve uygulanması.

- Üye Ülkelerdeki uygulamalar doğrultusunda, bütün dini toplulukların faaliyet göstermelerine imkan veren koşulların tesis edilmesi. Bunlar içinde, cemaatlerin (diğer hususların yanı sıra tüzel kişiliğe erişim yoluyla), üyelerinin ve mal varlıklarının hukuki ve adli olarak korunması, din adamlarının eğitimi, atanması ve yetiştirilmesi ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 1 Nolu Protokolü doğrultusunda mülkiyet hakkına sahip olmaları yer almaktadır.

Ekonomik ve sosyal haklar

Kadın hakları

- Özellikle Medeni Kanun, yeni Ceza Kanunu ve Ailenin Korunmasına Dair Kanun olmak üzere kadın haklarına ilişkin mevzuatın uygulanması.

- Namus adına işlenen suçlar da dahil olmak üzere kadınlara yönelik her türlü şiddete karşı önlemler alınması. Mevcut mevzuat doğrultusunda, hakim ve savcılar, kolluk kuvvetleri, belediyeler ve diğer sorumlu kurumlar için özel eğitim sağlanması ve bütün büyük belediyelerde şiddete maruz kalma riski olan kadınlar için sığınma evleri kurulması.

- Eğitimleri ve iş gücü piyasası ve siyasi ve sosyal hayata katılımları dahil olmak üzere kadınların toplum içindeki konumunun daha da yükseltilmesi ve bu hedeflere ulaşmak için kadın örgütlerinin gelişmesinin desteklenmesi.

Çocuk hakları

- AB ve uluslararası standartlar doğrultusunda çocuk haklarının korunmasının teşvik edilmesi.

- Sokak çocukları sorunu ile mücadele için çabaların sürdürülmesi.

Sendikal haklar

- AB standartları ve ilgili Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmeleri doğrultusunda, özellikle örgütlenme, grev ve toplu sözleşme hakkı olmak üzere tüm sendikal haklara saygı gösterilmesinin sağlanması.
- Sosyal diyalogun güçlendirilmesi ve AB ortaklarıyla iş birliğinin kolaylaştırılması ve teşvik edilmesi.

Azınlık hakları, kültürel haklar ve azınlıkların korunması

- Kültürel çeşitliliğin sağlanması ve Avrupa Konseyi Ulusal Azınlıkların Korunması Çerçeve Sözleşmesinde ortaya konan ilkelere ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine uygun olarak ve Üye Ülkelerdeki en iyi uygulama doğrultusunda azınlıklara saygı gösterilmesi ve azınlıkların korunmasının geliştirilmesi.
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 1 Nolu Protokolü doğrultusunda özellikle mülkiyet haklarından yararlanmaya ilişkin olmak üzere azınlıkların hukuki olarak korunmasının garanti altına alınması.
- Türkçe dışındaki dillerde radyo/TV yayıncılığına **etkili** şekilde erişimin sağlanması. Özellikle yerel ve bölgesel özel yayıncılara yönelik mevcut engellerin kaldırılması.
- Türkçe dışındaki dillerin öğretilmesinin desteklenmesi için uygun tedbirlerin kabul edilmesi.

Doğu ve Güneydoğu'da durum

- Güneydoğu'daki köy koruculuğu sisteminin kaldırılması. Bölgenin mayınlardan temizlenmesi.
- Bütün Türk vatandaşları için ekonomik, sosyal ve kültürel fırsatları çoğaltmak amacıyla, özellikle Türkiye'nin Güneydoğusundaki durumun iyileştirilmesine ve bölgesel farklılıkların azaltılmasına yönelik kapsamlı bir yaklaşım geliştirilmesi.
- BM Genel Sekreterinin Yerlerinden Edilmiş Kişiler Özel Temsilcisinin tavsiyeleri doğrultusunda ülke içinde yerlerinden edilmiş kişilerin yaşadıkları yerlere geri dönüşlerinin kolaylaştırılmasına yönelik tedbirlerin takibi.
- Güneydoğu'daki güvenlik durumunun sonucu olarak kayba ve zarara uğramış kişilerin adil ve hızlı biçimde tazmin edilmelerinin sağlanması.

Bölgesel meseleler ve uluslararası yükümlülükler

Kıbrıs

- BM çerçevesinde ve Birlik'in üzerine inşa edilmiş olduğu ilkeler doğrultusunda, Kıbrıs sorunu konusunda kapsamlı bir çözüm için daha elverişli bir ortamın oluşmasına yardımcı olunması ve soruna kapsamlı bir çözüm bulunması yönündeki çabaların desteklenmeye devam edilmesi.
- Ankara Anlaşmasını, Kıbrıs dahil olmak üzere 10 yeni AB Üyesi Ülkenin katılımına uyarlayan Protokolün bütünüyle uygulanması.¹
- Kıbrıs Cumhuriyeti¹ dahil olmak üzere, Türkiye ile AB üyesi tüm ülkeler arasındaki ikili ilişkilerin normalleşmesi için bir an önce somut adımların atılması.

Sınır anlaşmazlıklarının barışçı çözümü

- Henüz çözüme bağlanmamış sınır anlaşmazlıklarının, gerektiğinde Uluslararası Adalet Divanının yargı yetkisi de dahil olmak üzere, Birleşmiş Milletler Şartı uyarınca anlaşmazlıkların barışçı yollarla çözümü ilkesine uygun olarak çözüme kavuşturulması yönündeki çabaların sürdürülmesi.
- Sarih biçimde iyi komşuluk ilişkileri içinde olunması; komşu ülkelerle uyuşmazlıkların kaynağı olan konuların ele alınması ve sınır anlaşmazlıklarının barışçı yollarla çözümü sürecini olumsuz yönde etkileyebilecek herhangi bir eylemden kaçınılması.

Ortaklık anlaşmasına göre yükümlülükler

- Gümrük Birliği de dahil olmak üzere Ortaklık Anlaşmasından kaynaklanan taahhütlerin uygulanmasının sağlanması.
- Sığır eti, canlı büyükbaş hayvan ve türev ürünlerin ticareti üzerindeki sınırlamaların kaldırılması.

---

¹Ayrıca bakınız Avrupa Topluluğu ve Üye Devletlerin 21 Eylül 2005 tarihli bildirisi

Ekonomik kriterler

- IMF ve Dünya Bankası ile mutabık kalınan mevcut yapısal reform programının uygulanmasının sürdürülmesi ve özellikle kamu harcamalarının denetiminin sağlanması.
- Özellikle ihtiyati ve şeffaflığa ilişkin düzenlemelerin uyumlaştırılması ve bunların uluslararası standartlarda gözetimi olmak üzere mali sektör reformunun uygulanmasının tamamlanması.
- Piyasa düzenleyici kurumların bağımsızlığının korunması.
- Sosyal bileşeni de dikkate alarak özellikle devlet bankaları olmak üzere kamuya ait birimlerin özelleştirilmesinin hızlandırılması.
- Özellikle tütün ve şekerde olmak üzere tarım ve enerji alanlarında piyasanın serbestleştirilmesine ve fiyat reformlarına devam edilmesi.
- Makroekonomik istikrarı ve öngörülebilirliği sağlamak için uygun tedbirler alınmasına ve yapısal reformların uygulanmasına önem verilerek özellikle katılım öncesi mali izleme prosedürleri çerçevesinde AB ile ekonomik diyalogun sürdürülmesi.
- Kayıt dışı ekonomi sorunu ile mücadele araçlarının uygulamaya konulması.
- Özellikle genç nüfus için olmak üzere mesleki eğitim çabalarının geliştirilmesi.
- İş gücü piyasası dengesizliklerinin ele alınması.
- Özellikle ticaret mahkemelerinin işleyişi olmak üzere iş ikliminin iyileştirilmesi. Bu amaçla, ticaretle ilgili yargının işleyişinin, yargının bağımsızlığına ve uzman şahit sisteminin uygun şekilde kullanımına özel dikkat gösterilerek iyileştirilmesi.
- Tarım sektörü reformuna devam edilmesi.
- Genç nesile ve geri kalmış bölgelere özel dikkat gösterilerek genel eğitim ve sağlık düzeyinin iyileştirilmesinin sağlanması.
- Doğrudan yabancı yatırım girişinin kolaylaştırılması ve teşvik edilmesi.

Üyelik yükümlülüklerini üstlenme yeteneği

Malların serbest dolaşımı

- Ticaretin önündeki teknik ve idari engellerin kaldırılması. **Etkili** piyasa içi kontrolün ve malların serbest dolaşımının sağlanması.
- Avrupa Topluluğunu kuran Antlaşmanın 28. ila 30. maddelerine aykırı önlemlerin belirlenmesinin tamamlanması ve bunların kaldırılması. Özellikle, bütün yasa dışı otomatik olmayan ithalat izinlerinin kaldırılması ve uyumlaştırılmamış alanlarda karşılıklı tanıma ilkesinin uygulanması.

- Tabiiyetleri ya da önceki yaşama yerleri gerekçesiyle Üye Ülkelerin taşıyıcılarına karşı yapılan ayrımcılıktan doğan malların serbest dolaşımı önündeki bütün sınırlamaların kaldırılması.
- Yeni ve Küresel Yaklaşım direktiflerine uygun olarak, CE işaretleme, uygunluk değerlendirme ve belgelendirmenin uygulanmasının sağlanması; mevcut piyasa gözetim ve uygunluk değerlendirme yapılarının malzeme ve eğitim açısından güçlendirilmesi ve uygun idari altyapının oluşturulması.
- **Etkili** bir yasal metroloji altyapısının geliştirilmesi ve bilimsel ve endüstriyel metrolojinin daha geniş şekilde uygulanmasının kolaylaştırılması.

Yerleşme hakkı ve hizmet sunma serbestisi

- AT Antlaşmasının yerleşme hakkı ve hizmet sunma serbestisine ilişkin hükümlerine engel oluşturabilecek ulusal mevzuatın taranması amacıyla bir metodoloji ve yol haritası belirlenmesi.
- Gerekli idari kapasitenin oluşturulması dahil olmak üzere, mesleki niteliklerin karşılıklı tanınmasına ilişkin müktesebat ile uyum için bir yol haritası belirlenmesi ve uygulanmaya başlanması.
- Posta hizmetlerine ilişkin müktesebatın uygulanması için bir yol haritası belirlenmesi.

Sermayenin serbest dolaşımı

- Bütün ekonomik sektörlerde AB kaynaklı doğrudan yabancı yatırımı etkileyen bütün kısıtlamaların kaldırılması.

Kamu alımları

- Özellikle kamu hizmetleri sektöründeki imtiyazlara ve gözden geçirme prosedürlerine ilişkin olanlar başta olmak üzere, kamu alımlarına ilişkin mevzuatın müktesebat ile uyumlaştırılmasının hızlandırılması.
- Yeni Kamu İhale Kanununu uygulamak amacıyla Kamu İhale Kurumunun kapasitesinin artırılması.

Fikri mülkiyet hukuku

- Yargı ve kolluk kuvvetleri dahil olmak üzere, idari kapasite ve eş güdümün güçlendirilmesi yoluyla fikri mülkiyet haklarına ilişkin mevzuatın uygulanmasının

iyileştirilmesi. Özellikle kitap ve diğer medyaya ilişkin korsanlığın ve bilhassa otomotiv yedek parçaları ve lüks mallarda olmak üzere ticari marka taklidinin önlenmesi konularında harekete geçilmesi.

- Eczacılık sektöründe henüz karara bağlanmamış jenerik uygulamaları konusunda AB ile karşılıklı kabul edilebilir bir çözüm üzerinde mutabık kalınması.

Rekabet

- Çelik gibi hassas sektörlerdeki dahil olmak üzere devlet yardımlarına ilişkin müktesebata uyum sağlanması. Bir Ulusal Devlet Yardımları İzleme Kurumu kurulması ve devlet yardımlarının sıkı şekilde kontrolünün sağlanması.
- Rekabet ve devlet yardımı alanlarında şeffaflık ve sürekli bilgi değişiminin sağlanması.
- Anti-tröst alanındaki ikincil mevzuata uyumun tamamlanması.

Mali hizmetler

- Yeni Bankacılık Kanunu çerçevesinde gerekli uygulama tedbirlerinin kabul edilmesi. Kredi kurumları ve yatırım şirketleri için yeni sermaye gereksinimleri çerçevesine ilişkin yol haritasının uygulanmasına yönelik istikrarlı ilerleme sağlanması.
- Gerektiğinde denetim yapılarını rasyonelleştirmek suretiyle, bankacılık dışındaki mali sektörde ihtiyati ve denetime ilişkin standartların güçlendirilmesi.

Bilgi toplumu ve medya

- Tarife ve ruhsatlandırma mevzuatının uygulanmasının sağlanması.
- Özellikle tarife ve ruhsatlandırma, kiralık hatlar, erişim ve arabağlantı, taşıyıcı (ön) seçimi ve numara taşınabilirliği alanlarında elektronik haberleşme konusunda uyumlaştırılmış mevzuatın kabulü ve uygulanması. Radyo / Televizyon düzenleyici kurumların kapasitesinin ve bağımsızlığının güçlendirilmesi.
- Özellikle Sınır Tanımayan Televizyon Direktifiyle ilgili olanlar olmak üzere, görsel - işitsel politikalar alanında mevzuat uyumuna devam edilmesi.

Tarım ve kırsal kalkınma

- Gerekli yasal tedbirlerin kabul edilmesi ve kırsal kalkınma konusundaki AB araçlarının faaliyete geçirilmesi amacıyla uygun idari yapıların kurulması.

Gıda güvenliği, veterinerlik ve bitki sağlığı politikası

- Hayvan kimlik ve büyükbaş hayvan kayıt sisteminin AB gerekleri ile daha fazla uyumlaştırılması ve koyun ve keçilerin kimlik tanılamalarının yapılması ve hareketlerinin kaydedilmesi amacıyla harekete geçilmesi.
- Başlıca hayvan hastalıklarını ortadan kaldırmaya yönelik bir strateji kabul edilmesi.
- AB hijyen ve kamu sağlığı standartlarını karşılamak amacıyla gıda işleme tesislerinin modernize edilmesi için bir program hazırlanması.
- Artıkların ve hayvanlardan insanlara geçebilen hastalıkların kontrol altına alınmasına ilişkin programlar uygulanması.

Balıkçılık

- Balıkçılık yönetimi, denetimi, pazarlama ve yapısal uyum mevzuatının müktesebat ile uyumlaştırılması. İdari kapasitenin güçlendirilmesi.

Ulaştırma

- Kıbrıs bandıralı gemiler ve Kıbrıs ticaretine hizmet eden gemiler üzerindeki mevcut tüm kısıtlamaların ve üye devletlerin taşıyıcılarına tabiiyetleri temelinde ayrımcılık yapan havacılık anlaşmaları hükümlerinin kaldırılması.
- Bütün ulaştırma alanlarında ulaştırmayla ilgili müktesebat ile uyumun sürdürülmesi.
- Özellikle bayrak devleti denetimi olmak üzere, denizcilik idaresinin güçlendirilmesi ve Paris Mutabakat Zaptı bayrak devletleri kara listesinden silinmesi için Türk filosunun güvenlik kaydının acilen iyileştirilmesi.
- Türk kara yolu taşımacılığı filosunun AB standartlarına uyumu için bir program kabul edilmesi.

Enerji

- Elektrik, doğal gaz ve nükleer enerjiye ilişkin düzenleyici kurumun bağımsızlığının ve **etkili** işleyişinin sağlanması.
- Elektrik ve gaz direktiflerine uygun olarak rekabetçi bir iç enerji piyasasının oluşturulmasının sağlanması.

- Daha geniş bir Avrupa enerji piyasasının parçası olarak giderek bütünleşmiş bir bölgesel enerji piyasasının oluşturulmasının desteklenmesi. Sınır ötesi ticaret ve üçüncü tarafların erişimine ilişkin sınırlamaların kaldırılması.
- Müktesebat doğrultusunda yasal çerçevenin uygulanmasını hızlandırmak üzere bir enerji stratejisi geliştirilmesi.
- Enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji kaynaklarına ilişkin müktesebat ile uyumlaştırmanın başlatılması ve bu sektörlerde idari kapasitenin geliştirilmesi.

Vergilendirme

- Özellikle uygulanan oranlar, muaf işlemlerin kapsamı ve vergi yapısına ilişkin olmak üzere, özel tüketim vergilerinin ve KDV'nin müktesebatla uyumlaştırılmasına ve ayrımcı muamelelere yol açabilecek vergi tedbirlerinin tasfiye edilmesine devam edilmesi.
- Vergi kaçırma ve vergiden kaçınmaya karşı önlemlerin uygulanmasının kolaylaştırılması amacıyla AB Üyesi Ülkelerle bilgi değişimini öngören hükümler dahil olmak üzere, doğrudan vergilendirme alanındaki müktesebat ile uyumlaştırmanın sürdürülmesi.
- İşletme Vergisine ilişkin Davranış Kuralları Rehberindeki ilkelere bağlı kalınması ve gelecekte çıkarılacak mevzuatın İşletme Vergisine ilişkin Davranış Kuralları Rehberi ilkeleriyle uyumlu olmasının sağlanması.
- Vergi mükelleflerinin yükümlülüklerine daha fazla riayet etmelerini sağlamak ve KDV'nin yanı sıra doğrudan vergilerin, gümrük gelirlerinin ve diğer dolaylı vergilerin tahsilatını iyileştirmek amacıyla, Vergi İdaresinin modernize edilmesine ve güçlendirilmesine yönelik çabaların yoğunlaştırılması. Sahtekârlıkla mücadeleye ilişkin **etkili** araçlar oluşturulması.
- AB ve Üye Ülkelerle elektronik veri değişimini mümkün kılmak amacıyla gerekli bilişim teknolojisi sistemlerinin geliştirilmesi için hazırlıklara başlanması.

İstatistik

- AB standartları doğrultusunda yeni bir İstatistik Kanununun kabul edilmesi ve uygulanmasına ilişkin işlemlerin tamamlanması. Personelin yeterli şekilde eğitiminin sağlanması ve idari kapasitenin iyileştirilmesi.
- Özellikle iş gücü piyasası ve demografik istatistikler, bölgesel istatistikler, iş hayatına ilişkin istatistikler (iş yeri kayıtları dahil) ve tarım istatistikleri gibi öncelikli alanlardakiler olmak üzere, istatistiğin geliştirilmesine yönelik stratejinin güçlendirilmesi.
- Askıda kalan sınıflandırmaların kabul edilmesi ve iş yeri kayıtları alanında ilgili istatistik birimlerinin oluşturulması.

- Ulusal muhasebe metodolojisinin ESA 95 doğrultusunda iyileştirilmesi.

Sosyal politika ve istihdam

- Mevcut kamu ve özel kaynaklara ve uyumlaştırmanın maliyetine ilişkin gerçekçi bir değerlendirme temelinde yatırım finansmanı için bir yıllık plan geliştirilmesi.
- Diğer hususların yanı sıra sendikaların faaliyetlerini kısıtlayıcı hükümlerin kaldırılması ve sendikal haklara saygı gösterilmesinin sağlanması suretiyle **etkili** bir sosyal diyalog için koşulların oluşturulması.
- Bilhassa özerk sosyal diyalog yoluyla, istihdam ve sosyal politikanın oluşturulması ve uygulanmasında gelecekte üstlenecekleri rolü göz önünde bulundurarak, sosyal ortakların kapasite geliştirme çabalarının desteklenmesi.
- Çocuk işçiliği sorununun çözümüne yönelik çabaların sürdürülmesi.
- Bu alandaki müktesebatın aktarılmasında görev alan bütün kurumların kapasitelerinin güçlendirilmesi.

İşletme ve sanayi politikası

- Sektörün yaşayabilirliğini sağlamayı ve devlet yardımlarına ilişkin AB kurallarına uyulmasını amaçlayan Ulusal Çelik Yeniden Yapılandırma Programının kabul edilmesi.
- Uyuşmazlıkların çözülmesi dahil olmak üzere yabancı yatırımın teşviki için bir strateji geliştirilmesi ve uygulanması.

Bölgesel politika ve yapısal araçların koordinasyonu

- Bölgesel eşitsizlikleri azaltmayı amaçlayan, ekonomik ve sosyal uyum için stratejik çerçevenin geliştirilmesine devam edilmesi.
- Katılım öncesi AB fonlarının hazmedilmesi için gerekli yasal ve idari çerçevenin oluşturulması.

Adalet, özgürlük ve güvenlik

- Kolluk kuvvetlerinin tamamının geliştirilmesi ve güçlendirilmesine devam edilmesi ve bunların statü ve işleyişlerinin, kurumlararası iş birliğini geliştirmek yoluyla dahil olmak üzere, Avrupa standartlarıyla uyumlaştırılması. Bir Polis Etik Kuralları Rehberi kabul edilmesi. Polis ve jandarmanın daha fazla hesap verebilirliğini sağlamak amacıyla bağımsız ve **etkili** bir şikayet sistemi kurulması. Modern soruşturma teknikleri ve suç önleme

stratejilerinin kullanımının geliştirilmesi. Adli Polisin eğitimi ve kapasitesinin geliştirilmesine yönelik adımlar atılması.

- Göç ve İltica Konusunda Ulusal Eylem Planının uygulanması, yasa dışı göçle mücadele ve AB ile acilen bir geri kabul anlaşmasının yapılmasına yönelik çabaların sürdürülmesi.
- Özellikle profesyonel bir sivil sınır muhafız teşkilatı kurulmasına yönelik adımlar atılması ve sınırların mayından temizlenmesi yoluyla olmak üzere, Sınır Yönetimi Ulusal Eylem Planının kabul edilmesi ve uygulanmasına başlanması.
- Örgütlü suçlar konusunda ulusal bir strateji kabul edilmesi ve uygulanması. Örgütlü suçlar, uyuşturucu, insan kaçakçılığı, dolandırıcılık, yolsuzluk ve kara para aklama ile mücadelenin güçlendirilmesi.
- AB Uyuşturucu Stratejisi ve Eylem Planı doğrultusunda, bir ulusal uyuşturucu stratejisi hazırlanması ve uygulanmasına başlanması.
- Müktesebat doğrultusunda, kişisel verilerin korunması konusunda bir yasa kabul edilmesi ve bağımsız bir denetim makamı kurulması.
- Euro sahteciliğinin önlenmesi için gerekli yetkilere sahip bir birim tayin edilmesi.

Bilim ve araştırma

- Bütünleştirilmiş bir araştırma stratejisi hazırlanması ve uygulanmasına başlanması.

Eğitim ve kültür

- Ulusal Ajansın işleyişinin, Socrates, Leonardo Da Vinci ve Gençlik Programlarına katılımı pekiştirecek şekilde kolaylaştırılması. Kültür 2000 programına katılımın teşvik edilmesi.

Çevre

- Müktesebatın aktarılması ve uygulanması için gözden geçirilmiş bir program kabul edilmesi. Yatırım finansmanı için bir plan geliştirilmesi.
- Çerçeve mevzuat, uluslararası çevre sözleşmeleri ve doğanın korunması, su kalitesi, Entegre Kirlenmenin Önlenmesi ve Kontrolü ve atık yönetimi mevzuatı ile ilgili müktesebatın aktarılması ve uygulanmasına devam edilmesi. Tadil edilmiş çevresel etki değerlendirmesi direktifinin icrası ve infazı.
- Çevresel gerekliliklerin diğer sektörel politikalara entegrasyonunun sürdürülmesi.
- Çevre mevzuatının icrası ve infazı, idari kapasitenin güçlendirilmesi için bir plan geliştirilmesi.

- Çerçeve su direktifi ile Avrupa Topluluğunun taraf olduğu uluslararası sözleşmeler doğrultusunda, sınıraşan sular alanında iş birliğinin geliştirilmesine devam edilmesi.

Tüketicinin ve sağlığın korunması

- Müktesebat ile uyumlaştırmaya devam edilmesi.
- Özellikle piyasa gözetimine ilişkin olmak üzere **etkili** uygulama için kurumsal yapıların daha da geliştirilmesi.
- Ulusal düzeyde tehlikeli madde bildirimine yönelik sistemlerin daha da geliştirilmesi ve TRAPEX ya da diğer ilgili sistemler yoluyla bu tür bildirimlerin uluslararası düzeyde değişimi imkanlarından istifade edilmesi.

Gümrük birliği

- Tercihli menş kuralları dahil olmak üzere, gümrük kurallarının ilgili müktesebatla daha fazla uyumlaştırılması maksadıyla yeni gümrük kodunun kabul edilmesi,
- Bilhassa gümrük kontrolleri ve vergi denetimi ile ilgili kurallar olmak üzere, serbest bölgelere ilişkin mevzuatın ilgili müktesebatla uyumlaştırılması ve uygulanması.
- Gümrük idaresinin idari ve işlevsel kapasitesinin güçlendirilmesine devam edilmesi ve iç usullerinin AB standartlarıyla uyumlaştırılması.
- Transit ve tarife bölgelerinden başlamak üzere AB ve Üye Ülkelerle elektronik veri değişimine imkan sağlayacak gerekli bilişim sistemlerinin geliştirilmesi için hazırlıklara başlanması.

Dış ilişkiler ve dış, güvenlik ve savunma politikası

- Yeni AT-GTS (Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi) rejimi de dahil olmak üzere, AT tercihli rejimlerine uyum sağlanması suretiyle, AT Ortak Ticaret Politikasına uyumun tamamlanması.
- Üçüncü ülkelerle henüz imzalanmamış Serbest Ticaret Anlaşmalarının sonuçlandırılmasına yönelik çabaların sürdürülmesi.
- Üçüncü ülkelere yönelik politikaların ve ilgili örgütlere ve Wassenaar gibi düzenlemelere tüm AB üyesi devletlerin üyeliğiyle de ilgili olmak üzere uluslararası örgütlerdeki tutumların, AB ve üye devletlerin politika ve tutumlarıyla tedricen uyumlaştırılması.

Mali kontrol

- Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun vaktinde uygulanmasının sağlanması.
- Sayıştay'ın bağımsızlığının sağlanması maksadıyla, dış denetim işlevinin Uluslararası Yüksek Denetleme Kurumları Örgütü kurallarına uygun olarak ve Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile uyumlu şekilde yeniden düzenlenmesi için yeni mevzuat çıkarılması.
- Komisyona usulsüzlüklerin **etkili** bir şekilde iletilmesi de dahil olmak üzere, katılım öncesi yardımı etkileyecek usulsüzlükler ve şüpheli sahtecilik vakalarına müdahale için **etkili** yöntemler oluşturulması.
- Topluluğun katılım öncesi fonlarının yönetimine ilişkin uygulama sisteminin güçlendirilmesi ve bunun katılım öncesi araçların gelişimine uyarlanması.
- AB fonlarının **etkili** ve eş değer şekilde korunması ve Avrupa Komisyonu Sahtekârlıkla Mücadele Ofisi (OLAF) ile iş birliği amacıyla gerekli idari yapıların kurulması.

3.2. ORTA VADELİ ÖNCELİKLER

Ekonomik kriterler

- Özelleştirme programının uygulanmasının tamamlanması.
- Tarım sektörü reformunun tamamlanması.
- Emekli maaşı ve sosyal güvenlik sisteminin sürdürülebilirliğinin sağlanması.
- Genç nesile ve geri kalmış bölgelere özel dikkat gösterilerek genel eğitim ve sağlık düzeyinin iyileştirilmesine devam edilmesi

Üyelik yükümlülüklerini üstlenme yeteneği

Yerleşme hakkı ve hizmet sunma serbestisi

- Yerleşme hakkı ve sınır ötesi hizmet sunma serbestisi üzerindeki kısıtlamaların kaldırılması.
- Posta hizmetleriyle ilgili müktesebata uyum çalışmalarına başlanması. Posta hizmetlerinin serbestleştirilmesine başlanması ve bir ulusal düzenleyici kurumun kurulması.
- Mesleki niteliklerin tanınmasına ilişkin müktesebat ile kayda değer uyumlaştırmanın sağlanması.

Kamu alımları

- İşlevsel araçların geliştirilmesi ve tatbik edilmesi dahil olmak üzere, ihale makamlarının ve kurumlarının eğitilmesini ve idari kapasitesinin güçlendirilmesini sağlamak suretiyle her seviyedeki ihale makamları ve kurumları tarafından kamu ihale kurallarının **etkili** şekilde uygulanmasının sağlanması.
- İhale prosedürlerinde elektronik imkanların kullanılmasının teşvik edilmesi.
- İhale prosedürünün her safhasında elektronik imkanların kullanılması da dahil olmak üzere, Türkiye'nin kamu ihale sisteminin geliştirilmesi amacıyla kapsamlı bir ulusal strateji benimsenmesi.

Fikri mülkiyet hukuku

- İcra makamları ve yargı da dahil olmak üzere, icra yapılarının ve mekanizmalarının güçlendirilmesi yoluyla fikri mülkiyet haklarının uygulanmasının sağlanması ve uyumlaştırmanın tamamlanması.

Mali hizmetler

- BDDK'nın ayrıntılı yol haritası doğrultusunda, yeni sermaye gereksinimleri çerçevesinin uygulanmasına yönelik kayda değer ilerleme sağlanması.
- Bankacılık dışı mali sektörde mevzuatın müktesebat ile uyumlaştırılmasına yönelik kayda değer ilerleme sağlanması.

Şirketler hukuku

- Müktesebat ile uyumlaştırmanın tamamlanması.
- Müktesebatta öngörülen muafiyetlerden bütünüyle yararlanarak, AB standartları doğrultusunda genel amaçlı bir mali bildirim çerçevesinin kabul edilmesi.
- Kamuyu aydınlatma yükümlülüğünün pekiştirilmesi. Özellikle, kamuya açık hale getirmek maksadıyla, denetime tabi tüzel kişilik ve konsolide mali tablolar hakkında şirketler tarafından müracaatta bulunulması genel koşulunun kabul edilmesi.
- Mali bildirim standartlarının izlenmesi ve uygulanması amacıyla, tüm ilgili makamların kapasitesinin güçlendirilmesi.

Rekabet

- Tekellere ve özel ve inhisari haklara sahip teşebbüslere özel dikkat gösterilerek, anti-tröst ve devlet yardımları alanlarındaki uygulamanın pekiştirilmesi.
- Çelik sektörünün, üzerinde mutabık kalınmış kapsamlı sektörel program çerçevesinde yeniden yapılandırılmasının sürdürülmesi.
- Tüm piyasa katılımcıları ve yardım sağlayıcıların, anti-tröst ve devlet yardımları kuralları ile ilgili farkındalıklarının artırılması.

Bilgi toplumu ve medya

- Telekomünikasyon alanındaki müktesebatin aktarılmasının tamamlanması ve piyasanın bütünüyle serbestleştirilmesi için hazırlık yapılması.
- Görsel-işitsel mevzuatın uyumlaştırılmasının tamamlanması ve bağımsız radyo / televizyon düzenleyici kurumun kapasitesinin güçlendirilmesi.

Tarım ve kırsal kalkınma

- Özellikle arazi parsel tanımlama sistemine ilişkin olmak üzere, bütünleştirilmiş idare ve kontrol sisteminin kurulmasına yönelik çalışmanın sürdürülmesi.

Gıda güvenliği, veterinerlik ve bitki sağlığı

- Veterinerlik, gıda güvenliği ve bitki sağlığı mevzuatının uyumlaştırılması.
- Veterinerlik, gıda güvenliği ve bitki sağlığı mevzuatının uygulanması için gerekli idari kapasitenin oluşturulması.
- AB gerekleri doğrultusunda, koyunlar ve keçiler için hayvan kimlik ve kayıt sisteminin kurulması.
- Tarımsal gıda işleme tesislerinin, AB gıda güvenliği standartları ve mevzuatı ile uyumlu olmalarını sağlamak üzere iyileştirilmesi. Mandıraların modernize edilmesi.
- Gıda güvenliği kontrol sistemlerinin uygulanması.
- Hayvan leşlerinin toplanması ve hayvan yan ürünlerinin işlenmesine yönelik bir sistem kurulması.
- Başlıca hastalıkların ortadan kaldırılmasına yönelik planların uygulanması.
- Bitki çeşitleri kayıt sisteminin AB gereklilikleriyle uyumlaştırılması.
- Böcek ilacı artıklarına ilişkin gerekliliklerin AB hükümleri ile daha fazla uyumlaştırılması

Balıkçılık

- Ortak Balıkçılık Politikasının uygulanmasına imkan sağlayacak uygun idari yapıların ve teçhizatın merkezi ve bölgesel düzeyde kurulmasının tamamlanması.

Ulaştırma politikası

- Bütün ulaştırma alanlarında yasal ve idari uyumun tamamlanması. Kara yolu taşımacılığı ile ilgili olarak, pazara giriş, yol güvenliği, yol uygunluk testleri ve yol kenarı kontrolleri ile birlikte, sosyal, mali ve teknik kurallar gibi hususların hedef alınması. Deniz taşımacılığı, deniz güvenliğini içermelidir.
- Kara, deniz ve hava taşımacılığına (özellikle hava güvenliği ve hava trafik yönetimi) ilişkin ulaştırma mevzuatının icrası ve infazı. Bu amaçla, ilgili kurumların, sivil havacılık, kara yolu taşımacılığı ve demir yollarının bütün yönlerine ilişkin uygulama ve icra kapasitelerinin iyileştirilmesi.
- Ulusal demir yolu şirketinin yeniden yapılandırılmasının tamamlanması ve demir yolu pazarının müktesebatın gereklerine uygun olarak açılması.
- Türk deniz ve kara yolu taşımacılığı filosunun Topluluk normlarına uyması maksadıyla bir teknik uyum programının uygulanması.

Enerji

- Ulusal mevzuatın müktesebatla uyumlaştırılmasının tamamlanması.
- İdari ve düzenleyici yapıların daha da güçlendirilmesi.
- Enerji kuruluşlarının yeniden yapılandırılması ve enerji piyasalarının müktesebata uygun olarak açılması.
- Yüksek düzeyde bir nükleer güvenlik sağlanması. Bir nükleer enerji üretim kapasitesi oluşturulduğunda, ruhsatların çıkarılması başlamadan makul bir süre önce, özellikle düzenleyici makamın kapasite, bağımsızlık ve kaynaklarının güçlendirilmesinin sağlanması. Çevresel etki değerlendirmelerinin (ÇED), ÇED direktifine bütünüyle uygun olarak yürütülmesinin sağlanması.

Vergilendirme

- İşletme vergisine ilişkin Davranış Kuralları Rehberi dahil olmak üzere, KDV, özel tüketim vergileri ve doğrudan vergilendirmeye ilişkin vergi müktesebatı ile uyumlaştırmanın tamamlanmasına yönelik çalışmaların kayda değer şekilde ilerletilmesi.

- Vergi gelirlerinin tahsilatını iyileştirmek amacıyla, bilişim teknolojisi (IT) sektörü de dahil olmak üzere vergi idaresinin güçlendirilmesine ve modernize edilmesine devam edilmesi. AB ve üye devletler ile elektronik veri değişimine imkan sağlamak üzere gerekli bilişim teknolojisi (IT) sistemlerinin geliştirilmesi için hazırlıkların sürdürülmesi.

Ekonomik ve parasal politika

- Kamu sektörü makamlarının mali kurumlara imtiyazlı erişiminin ve kamu sektörünün doğrudan finanse edilmesinin yasaklanmasına ilişkin müktesebat hükümleriyle uyumlaştırmanın tamamlanması.

İstatistik

- İş yeri kayıtlarının AB standartları düzeyine getirilmesi.
- Özellikle GSYİH tahminleri, uyumlaştırılmış tüketici fiyat endeksleri, kısa vadeli göstergeler, ödemeler dengesi ve iş gücü istatistiklerine ilişkin olmak üzere makroekonomik istatistiklerin müktesebatla daha da uyumlaştırılması.
- Farklı devlet daireleri kaynaklı verilerin toplanması ve işlenmesini iyileştirmek amacıyla Türkiye İstatistik Kurumunun koordinasyon rolünün güçlendirilmesi.
- Veri toplamada idari kaynak kullanımının artırılması.
- Mali istatistiklerin ESA 95 gereklilikleriyle uyumlaştırılmasının tamamlanması.

Sosyal politika ve istihdam

- Müktesebatın aktarılmasının tamamlanması ve iş müfettişlikleri de dahil olmak üzere ilgili idari ve icra yapılarının güçlendirilmesi.
- Sosyal politika ve istihdam müktesebatının icrası ve infazı.
- Özellikle bir ortak istihdam politikası raporu hazırlanması ve uygulanması dahil olmak üzere, Avrupa İstihdam Stratejisine katılım amacıyla bir ulusal istihdam stratejisi hazırlanması ve iş gücü piyasasını ve sosyal gelişmeleri izlemeye yönelik bir kapasite geliştirilmesi.
- Veri toplama dahil olmak üzere, AB uygulamaları doğrultusunda, sosyal içermeye ilişkin bir ulusal strateji hazırlanması.
- Mali sürdürülebilirlik amacıyla bilhassa sosyal güvenlik ve emekli maaşı sisteminin reformunun pekiştirilmesi ve sosyal güvenlik ağının güçlendirilmesi suretiyle sosyal korunmanın daha da geliştirilmesi.

İşletme ve sanayi politikası

- KOBİ'ler açısından iş ortamının sadeleştirilmesine devam edilmesi ve AB'de kullanılan KOBİ tanımına uyum sağlanması.

Trans-Avrupa ağları

- Ulaştırma Altyapı İhtiyaçları Değerlendirmesi çerçevesinde tanımlanan ve Avrupa Topluluğu TEN-ulaştırma kılavuz ilkeleriyle tutarlık içerisinde olan öncelikli projelerin uygulanması.
- Türkiye'de Avrupa Topluluğu TEN-enerji kılavuz ilkelerinde ortak çıkar projeleri olarak listelenen projelerin uygulanmasının teşvik edilmesi.

Bölgesel politika ve yapısal araçların koordinasyonu

- Bölgesel politikanın hem merkezi hem de bölgesel düzeyde uygulanmasına yönelik idari kapasitenin güçlendirilmesine devam edilmesi.
- Bölgelere yönelik kamu yatırımlarına ilişkin olarak öncelik kriterlerini ortaya koyan çok yıllık bütçeleme usullerinin oluşturulması.

Adalet, özgürlük ve güvenlik

- Jandarmanın statüsü ve işleyişinin Avrupa standartlarıyla uyumlaştırılması.
- Vize mevzuatı ve uygulamalarının müktesebat ile uyumlaştırılmasının sürdürülmesi.
- Cenevre Sözleşmesine getirilen coğrafi sınırlamaların kaldırılması, sığınma başvurularının değerlendirilmesi ve karara bağlanması sisteminin güçlendirilmesi ve mülteciler için sosyal destek ve entegrasyon tedbirlerinin geliştirilmesi suretiyle iltica alanındaki müktesebatla uyumlaştırmaya devam edilmesi.
- Uyuşturucu alanında, Ulusal Odak Noktası'nın güçlendirilmesine devam edilmesi.
- Gümrük iş birliği anlaşmalarının akdedilmesi ve gezici gözetim birimlerinin oluşturulması dahil olmak üzere, gümrük hizmetleri kapasitesinin geliştirilmesine devam edilmesi.
- Bağımsız bir gözetim makamı oluşturulması suretiyle veri koruma alanında müktesebatın uygulanmasının sağlanması.
- Yasa dışı göçün önlenmesi amacıyla, göç alanındaki müktesebatın ve en iyi uygulamaların kabul edilmesi ve uygulanması.

- Schengen müktesebatı ile tam uyuma hazırlanmak maksadıyla, sınır yönetimine ilişkin Ulusal Eylem Planı doğrultusunda, müktesebatla ve en iyi uygulamalarla uyumlaştırmanın sürdürülmesi.
- Yolsuzluk, uyuşturucu ile mücadele, örgütlü suçlar, kara para aklama, cezai ve özel hukuk konularında adli iş birliği, Euronun ve Topluluğun mali çıkarlarının ceza hukuku alanında korunması konularında müktesebatın kabul edilmesi ve uygulanması.

Eğitim ve kültür

- UNESCO Kültürel Çeşitlilik Sözleşmesini de göz önünde tutarak, kültürel çeşitliliğin korunmasına yönelik AB politikaları ile uyum sağlanması.

Çevre

- Veri toplama dahil olmak üzere, çevresel korumanın sağlanması amacıyla, kurumsal, idari ve izleme kapasitelerinin güçlendirilmesi ve müktesebatla uyumlaştırmaya devam edilmesi.
- Sürdürülebilir kalkınma ilkelerinin sektörel politikaların tanımlanması ve uygulanmasına entegre edilmesi.
- Tadil edilmiş şekliyle stratejik çevresel değerlendirme direktifinin tamamıyla aktarılmasının sağlanması ve aşamalı olarak icrası ve infazı.
- Ulusal bir atık yönetimi planının kabul edilmesi ve uygulanması.

Gümrük birliği

- Özellikle tarife kotası yönetimi, serbest bölgeler, çift kullanımlı mallar ve teknolojiler, öncü maddeler, taklit ve korsan mallara ilişkin gümrük mevzuatının uyumlaştırılmasının tamamlanması.
- Gümrük kontrolleri ve faaliyetlerinin modernize edilmesine yönelik çabaların sürdürülmesi ve gümrük idarelerinin tümünün bilişim teknolojisi (IT) altyapısıyla donatılmasının sağlanması.
- Bilişim teknolojisi (IT) sistemlerinin AB ile karşılıklı bağlantılı olabilmesine yönelik hazırlıkların sürdürülmesi.

Mali kontrol

- Merkezi olmayan Uygulama Sistemi kapsamındaki Topluluk katılım öncesi fonlarının yönetimiyle ilgili tüm kurumların mevcut yönetim ve kontrol kapasitelerinin güçlendirilmesi.
- Topluluk katılım öncesi fonlarının yönetimiyle ilgili tüm kurumların, Genişletilmiş Merkezi olmayan Uygulama Sistemi kapsamında akredite olmak üzere hazırlanması.
- İşlevsel açıdan bağımsız bir sahtekârlıkla mücadele birimi oluşturulması için hazırlık yapılması.
- AT'nin mali çıkarlarının korunması için kurulmuş olan idari yapıların kapasitesinin güçlendirilmesi.

4. PROGRAMLAMA

Katılım Ortaklığı Belgesinde belirlenen önceliklere yönelik mali yardım, Türkiye için katılım öncesi mali yardıma ilişkin 17 Aralık 2001 tarihli ve (AT) 2500/2001 sayılı Konsey Tüzüğü'nün¹ 8'inci maddesinde (2006 programı için) ve kabul edildiğinde Katılım Öncesi Yardım Aracı Tüzüğü'nde (2007-2013 programları için) belirtilen usule uygun olarak Komisyon tarafından alınan yıllık finansman kararlarıyla sağlanacaktır. Finansman kararlarını takiben Türkiye ile bir finansman anlaşması imzalanacaktır.

5. KOŞULLULUK

Türkiye'nin katılım öncesi araçlar vasıtasıyla projelerin finansmanına yönelik Topluluk yardımından faydalanması, 1/95 sayılı Gümrük Birliği Kararı ve diğer kararlar da dahil olmak üzere, Türkiye'nin AT-Türkiye Anlaşmalarından kaynaklanan taahhütlerine uyması, Kopenhag kriterlerini **etkili** bir biçimde karşılama yönünde daha fazla somut adımlar atması ve özellikle işbu gözden geçirilmiş Katılım Ortaklığı Belgesinde yer alan belirli önceliklerin yerine getirilmesi doğrultusunda ilerleme kaydetmesi koşuluna bağlıdır. Bu genel koşulların yerine getirilmemesi durumunda Konsey, (AT) 2500/2001 sayılı Tüzüğü'nün 5'inci maddesine dayanarak mali yardımın askıya alınmasına karar verebilir. Her bir yıllık programda ayrıca özel koşullara yer verilir.

---

¹ OJ L 342, 27.12.2001, sayfa 1. Son olarak (AT) 2112/2005 sayılı (OJ L 344, 27.12.2005, sayfa 23.) Tüzükle tadil edilen Tüzük

6. İZLEME

Katılım Ortaklığı Belgesinin uygulanması, Ortaklık Anlaşmasıyla oluşturulmuş mekanizmalar çerçevesinde uygun şekilde ve Komisyonun ilerleme raporları yoluyla incelenecektir.

Ortaklık Anlaşması alt komiteleri, hukuki yakınlaştırma, icra ve infaza ilişkin ilerlemenin yanı sıra Katılım Ortaklığı Belgesindeki önceliklerin uygulanmasını gözden geçirme imkanı sağlamaktadır. Ortaklık Komitesinde, Katılım Ortaklığı Belgesindeki önceliklerin yerine getirilmesine ilişkin gelişmeler, ilerlemeler ve karşılaşılan sorunların yanı sıra alt komitelerden aktarılan daha spesifik konular ele alınmaktadır.

Katılım öncesi mali yardım programının izlenmesi, Ortak İzleme Komitesi aracılığıyla Türkiye ve Avrupa Komisyonu tarafından birlikte yürütülecektir. İzlemede **etkililiğin** sağlanması için, her bir Finansman Anlaşması kapsamında finanse edilen projeler, alınan sonuçlarla ilgili doğrulanabilir ve ölçülebilir göstergeleri içermelidir. Bu göstergelere dayanan izleme, Komisyona, Phare Yönetim Komitesine (ve IPA altındaki ardılına) ve Türkiye'ye gerekli olduğunda daha sonra programların yeniden yönlendirilmesinde ve yeni programların oluşturulmasında yardımcı olacaktır.

Phare Yönetim Komitesi, katılım öncesi program kapsamında finanse edilen faaliyetlerin, (AT) 2500/2001 sayılı Konsey Tüzüğünde belirtildiği şekilde, birbiriyle ve Katılım Ortaklığı Belgesiyle uyumlu olmasını sağlar.

Katılım Ortaklığı Belgesi, gerekli görüldüğünde, katılım öncesi stratejisi çerçevesinde başvuran Devletlere yönelik yardıma ve özellikle Katılım Ortaklıklarının oluşturulmasına ilişkin 16 Mart 1998 tarihli ve (AT) 622/98 sayılı Konsey Tüzüğü'nün² 2'nci maddesi uyarınca tadil edilmeye devam edilecektir.

---

² OJ L 85, 20.3.1998, sayfa 1.